

Protocol
‘sociale veiligheid’
Voorwegschool - Heemstede

Inleiding

Belang van een protocol voor sociale veiligheid

Veel basisschoolleerlingen worden gepest. Dit is een probleem dat het welzijn en de ontwikkeling van kinderen ernstig bedreigt. Kinderen horen zich veilig en geborgen te voelen op school. Alleen dan kunnen ze zich ontwikkelen in een vertrouwde omgeving. Wij willen dan ook een sociaal pedagogisch klimaat creëren waarin ieder kind zich ondersteund, betrokken, veilig en geaccepteerd voelt.

Uitgangspunten

- Op onze school mag iedereen zijn wie hij/zij is. Iedereen is uniek en daarom accepteren wij verschillen en overeenkomsten.
- Wij geloven in de kracht van de groep. Pesten is een groepsproces en pesten wordt bij ons daarom in de groep opgelost.

Methode(s) voor de sociaal-emotionele ontwikkeling

Voor de sociaal-emotionele ontwikkeling hanteren wij KiVa. Dit is een schoolbreed programma gericht op positieve groepsvorming en het verbeteren van de sociale veiligheid. Gedurende het schooljaar behandelen we 5 thema's. De thema's gaan over positieve groepsvorming en het voorkomen van pesten. Kinderen krijgen meer inzicht in wat pesten is en wat zij er tegen kunnen doen.

Leerlingvolgsysteem

De Voorwegschool gebruikt de KiVa-monitor om zicht te krijgen op de sociale veiligheid in de groepen en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen. In oktober en mei van elk schooljaar is er een meting. De leerlingen van de groepen 3 tot en met 8 vullen dan een vragenlijst in. Aan de hand van de vragenlijst wordt een rapport gemaakt dat een beeld geeft van het klimaat in de groep. Op basis van deze informatie ondernemen wij, mocht het nodig zijn, gerichte acties om te zorgen voor een fijnere sfeer.

Inhoud

9

Nummer	Hoofdstuk	Onderdelen	Pagina
	Inleiding		2
	Inhoud		3
1.	Begripsomschrijving	<ul style="list-style-type: none"> • Wat is pesten? • Rolverdeling bij pesten. • Signalering. 	3
2.	Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Preventief; KiVa. • Preventief; Klass!box. • Preventief; Omgangsregels. • Preventief; Contact met ouders. • Curatief; Signalering. • Curatief; KiVa-team. • Curatief; Groepsgesprekken. • Curatief; Steungroepaanpak. • Curatief; Herstelaanpak. • Curatief; Inlichten ouders. • Curatief; Externe hulp. 	4
3.	Organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Het KiVa-team. • De KiVa-trainer. • Scholing. 	6

Hoofdstuk 1; Begripsomschrijving

Wat is pesten?

Pesten is het herhaaldelijk en opzettelijk kwetsen van iemand die zich niet goed kan verdedigen. Met herhaaldelijk wordt bedoeld dat het kind steeds het mikpunt van gemene en kwetsende opmerkingen of handelingen is. Opzettelijk betekent dat iemand bewust verdriet is aangedaan. Naast deze kenmerken is er bij pesten sprake van een machtsverschil. Pesters zijn sterker dan slachtoffers. Daardoor kunnen slachtoffers zich niet goed verdedigen.

Er zijn verschillende vormen van pesten. Wij onderscheiden

- Fysiek: slaan, duwen, schoppen;
- Materieel: het kapot maken of afpakken van iemands eigendommen;
- Verbaal: uitschelden, steeds opnieuw vervelende opmerkingen maken;
- Relationeel: buitensluiten, leugens of geruchten verspreiden;
- Digitaal pesten: alle vormen van pesten die online plaatsvinden, zoals op Facebook en Whatsapp.

Rolverdeling bij pesten

In een peestsituatie heeft elk kind een bepaalde rol. De rol geeft aan hoe de kinderen zich op dat moment gedragen. Bij het gebruik van deze rollen is het belangrijk om te weten dat kinderen niet een bepaalde rol *hebben*, maar zich *gedragen* op een manier die bij een bepaalde rol past. Welke rol een kind aanneemt kan ook verschillen per situatie.

De verschillende rollen die wij onderscheiden bij pesten zijn:

- Pester: initiatiefnemer van het pesten;
- Assistent: doet actief mee met de pester, maar speelt geen hoofdrol in het pesten;
- Versterker: doet niet direct mee met het pesten, maar geeft de pester positieve feedback door toe te kijken of te lachen om het pesten;
- Slachtoffer: het gepeste kind;
- Verdediger: steunt en komt op voor het slachtoffer;
- Buitenstaander: weet van het pesten af, maar grijpt niet in.

Signalering

Het is niet makkelijk om pesten vroegtijdig te signaleren. Onderstaande signalen kunnen erop duiden dat een kind pest of gepest wordt, maar dat hoeft niet. Mocht er sprake zijn van één van de onderstaande gedragsveranderingen is het belangrijk alert te zijn. Het is voor ouders erg belangrijk kennis te nemen van onderstaande signalen. Veel signalen zijn namelijk vooral in de thuissituatie zichtbaar.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een (uw) kind pest.

Het kind:

- Doet op een overdreven manier stoer;
- Is tegendraads en opstandig;
- Kan zich niet inleven in de gevoelens van een ander;
- Roddelt of verspreidt vervelende geruchten;
- Is agressief;
- Heeft slechte schoolprestaties.

Hoofdstuk 2; Aanpak

De Voorwegschool probeert een veilig sociaal klimaat op school te creëren door pesten te voorkomen (preventief) en tegen pesten op te treden als het zich toch voordoet (curatief).

Preventief

KiVa

We volgen de KiVa-methode. KiVa is een schoolbreed programma waarmee we werken aan de sociale vaardigheden en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen. Ze leren in het begin van het schooljaar bijvoorbeeld om gevoelens en emoties te herkennen bij zichzelf en bij anderen, en hoe ze daarmee om kunnen gaan. De kinderen leren dat ieder mens zijn eigen kwaliteiten heeft en uniek is. KiVa is tegelijkertijd ook een programma dat zich richt op de sociale veiligheid. Het voorkomen en tegengaan van pesten is een belangrijk onderdeel. Op de Voorwegschool wordt wekelijks in alle groepen een KiVa-les gegeven. Per schooljaar worden er 5 thema's behandeld.

De Voorwegschool heeft sinds mei 2020 het KiVa-certificaat. Een school ontvangt het certificaat als ze minimaal twee jaar met KiVa heeft gewerkt en aantoonbaar aan de certificeringseisen voldoet. Die houden onder meer in dat alle betrokken leerkrachten de STARTtraining hebben gevolgd en dat in elk geval de groepen 3 t/m 6 de KiVa-thema's jaarlijks behandelt.

Zie voor meer informatie: Via de oudergids van KiVa: <https://www.kivaschool.nl/userfiles/site1/files/Oudergids.pdf>

Klasse!box

In alle groepen werken we met de zeer effectieve methode Klasse!box. De kinderen zetten een eigen vergadering op, compleet met voorzitter, penningmeester en secretaris. Iedereen dient briefjes met vragen en voorstellen in, en daarna gaan de gezamenlijk praten en onderhandelen over onderwerpen die de klas aangaan. Deze klassenvergadering werkt als een proeftuin voor burgerschap.

De klassenvergadering vindt elke dinsdag en donderdag plaats in alle groepen.

Omgangsregels

Op onze school heeft elke groep een KiVa-contract opgesteld.

Voor de groepen 1 tot en met 4 gaat het om de volgende omgangsregels:

- We willen samen een groep zijn want dat is fijn;
- We horen er allemaal bij: ik, hij en ook jij;
- We verschillen allemaal, dat maakt ons speciaal;
- We gaan goed met elkaar om;
- We helpen elkaar;
- We komen voor elkaar op.

Voor de groepen 5 tot en met 8 gaat het om de volgende omgangsregels:

- We doen aardig tegen elkaar en behandelen anderen met respect;
- We maken er een fijne groep van;
- We praten met elkaar (in de ik-vorm);
- We willen dat pesten stopt;
- We gaan goed met elkaar om;
- We helpen elkaar;
- We komen voor elkaar op;

Contact met ouders

Contact met ouders/verzorgers vinden wij belangrijk. We houden ouders daarom regelmatig op de hoogte van de groeps sfeer in de klas, ook als deze goed is! Doormiddel van de nieuwsbrief weten ouders wat er speelt op school. Gedurende het schooljaar ontvangen ouders daarnaast tips om met hun kind te praten over hoe het gaat op school. Aanvullende informatie over pesten en tips voor thuis kunnen ouders ook vinden in de online KiVa-oudergids. We stimuleren ouders contact met ons op te nemen mochten zij zich zorgen maken over hun eigen kind of een ander kind op school.

Curatief

Signalering

De curatieve aanpak begint bij de signalering. Grensoverschrijdend gedrag bestaat niet alleen uit pesten. Kinderen kunnen ook ruzie maken of in een conflict terecht komen. Daarnaast is het ook mogelijk dat kinderen elkaar plagen of dat er sprake is van een misverstand.

Op basis van onze definitie van pesten bekijken wij elke situatie vanuit het volgende perspectief:

- Gebeurt het met opzet (intentioneel)?
- Kan het 'slachtoffer' zich verdedigen (machtsverschil)?
- Hoe "erg" (intens) wordt het ervaren?
- Gebeurt het steeds opnieuw (stelselmatig)?

KiVa-team

Het KiVa-team is een werkgroep die samen met de groepsleerkracht verantwoordelijk zijn voor het onderzoeken en oplossen van pestsituaties. Leden van het KiVa-team weten, doormiddel van een extra training, hoe ze om moeten gaan met pestsituaties. Bij gerichte acties om pestproblemen op te lossen wordt dan ook vaak een lid van het KiVa-team ingeschakeld. Zijn er problemen en is de groeps sfeer niet veilig, dan wordt altijd het KiVa-team benaderd.

Groepsgesprekken

Als zich daadwerkelijk (pest)problemen voordoen kan dit in de groep worden besproken. De leerkracht schat in of de groeps sfeer veilig genoeg is om een gezamenlijk gesprek te houden. Niet alle problemen kunnen in de groep worden besproken. Een groepsgesprek over pesten vindt alleen plaats wanneer het pestslachtoffer daarmee instemt.

Steungroepaanpak

De leerkracht kan een steungroep inzetten om een pestprobleem op te lossen. De steungroep bestaat uit een aantal kinderen uit de klas. Deze kinderen wordt gevraagd of zij kunnen helpen bij het oplossen van het probleem. In de steungroep zit ook altijd de pester, de pester wordt niet als schuldige aangewezen. De focus van de steungroepaanpak ligt op het feit dat pesten een groepsproces is dat we samen willen oplossen. Voordat de steungroep wordt ingezet wordt dit eerst besproken met het pestslachtoffer zelf.

Herstelaanpak

Als het pesten ondanks de gemaakte afspraken toch doorgaat wordt de herstelaanpak ingezet. Twee leden van het KiVa-team gaan een gesprek met de pestende leerling. Daarnaast wordt er een herstelplan opgesteld. Het herstelplan wordt altijd ondertekend door het betreffende kind en de ouders/verzorgers van het kind.

Inlichten ouders

De ouders van de gepeste leerling worden ingelicht op het moment dat de school besluit de steungroepaanpak toe te passen. Zoals eerder beschreven wordt er bij de steungroepaanpak geen schuldige aangewezen. Ouders worden ingelicht dat hun kind pest op het moment dat de herstelaanpak wordt ingezet. Mochten kinderen zich vervolgens niet aan de gemaakte afspraken houden, dan worden ouders uitgenodigd voor een gesprek op school.

Externe hulp

Wanneer blijkt dat de curatieve aanpak niet werkt is er mogelijk meer aan de hand dan alleen pesten. Op dat moment is er aanvullende hulp nodig om de problemen op te lossen. Er kan gekozen worden voor een bredere ondersteuningsaanpak. De intern begeleider neemt, mocht dat nodig zijn, contact op met een externe partij (bijvoorbeeld het samenwerkingsverband en/ of het Centrum voor Jeugd en Gezin).

Hoofdstuk 3; Organisatie

Het KiVa-team

De Voorwegschool heeft een KiVa-team aangesteld. Het KiVa-team is het aanspreekpunt voor leerkrachten, ouders en leerlingen. Daarnaast coördineren de leden van het team het beleid tegen pesten.

Het KiVa-team bestaat uit de volgende leden:

- Marije Siegerist
- Denise Damsteek
- Marco Dekker

De KiVa-trainer

Wanneer het KiVa-team meerdere malen de steungroepaanpak heeft ingezet en het pestprobleem blijft bestaan, wordt externe hulp vanuit KiVa ingeschakeld, namelijk een KiVa-trainer. De KiVa-trainer biedt ondersteuning aan de school bij vragen en helpt met het oplossen van problemen met betrekking tot de pesters, de slachtoffers en/of de hele klas.

Scholing

Alle leerkrachten die werkzaam zijn op onze school hebben dag één van de STARTtraining van KiVa gevolgd of krijgen die binnen een schooljaar na start op Voorwegschool. Zij zijn bevoegd om de KiVa-lessen te geven. De leden van het KiVa-team hebben ook dag twee van de START-training gevolgd. Zij zijn hierdoor bevoegd om de steungroepaanpak uit te voeren. Daarnaast streeft de school ernaar om het team één keer in te twee jaar bij te laten scholen in het KiVa-programma.

Eén keer per jaar wordt er in Nederland een KiVa-conferentie georganiseerd. Ten minste twee leerkrachten van De Voorwegschool nemen elk jaar deel aan deze dag. Tijdens deze dag worden de nieuwe inzichten over pesten en de innovaties in het KiVa-programma worden deze dag gepresenteerd. Onze leerkrachten worden tijdens deze dag verder geprofessionaliseerd. We willen er op deze manier voor zorgen dat onze school zich door blijft ontwikkelen.